

**Funded by
the European Union**

**Динамічні креативні індустрії:
Розкриття потенціалу економіки ЄС та виклики для України**

Vibrant Creative Industries:

Unveiling the Potential of the EU Economy and the Challenges for Ukraine

ERASMUS+ JEAN MONNET MODULE № 101172651 – VCIEU-CU – ERASMUS-JMO-2024-
HEI-TCH-RSCH

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ В ЕКОНОМІЦІ ТА КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ¹

Оксана ПЕЛЕХ

ВСТУП

Економіка не є статичною системою — вона постійно трансформується під впливом технологічного прогресу, суспільних змін і процесів глобалізації. Такі трансформації проявляються у структурних змінах, які відображають перехід до нових, більш ефективних моделей виробництва, розподілу та споживання ресурсів. Упродовж історії людства економічний розвиток уже неодноразово проходив через масштабні злами: від переходу аграрного суспільства до індустріального в XIX столітті, через індустріальну революцію з її масовим механізованим виробництвом, до формування постіндустріальної економіки, орієнтованої на сферу послуг, знання та інформаційні технології.

Сьогодні світ перебуває у фазі нових радикальних змін. Діджиталізація, автоматизація, розвиток штучного інтелекту, а також глобальні економічні й екологічні виклики трансформують традиційні економічні моделі, поступово зміщуючи фокус із матеріального виробництва на інновації, нематеріальні активи та інтелектуальний капітал.

Ключову роль у цих процесах відіграють інновації, які виступають головним рушієм зміни економічних моделей. Поява інтернету та цифрових технологій зменшила значення фізичної праці та ресурсомісткого виробництва, натомість підвищивши цінність знань, ідей і творчої діяльності. Саме завдяки інноваціям виникають нові бізнес-моделі — від спільної економіки та цифрових платформ до автоматизованого виробництва. Водночас традиційні галузі або зникають, або докорінно змінюють свою природу, як це сталося, наприклад, із медіа-індустрією, що перейшла від друкованих форматів до цифрового контенту. Додатковим чинником трансформації є орієнтація на зелені технології та сталий розвиток, які суттєво впливають на енергетику, логістику та сільське господарство. У цьому контексті креативність поступово перетворюється на один із ключових економічних ресурсів. Креативні індустрії — дизайн, ІТ, кіно, мода, архітектура, медіа — вже сьогодні генерують значну частину світового економічного зростання та створюють мільйони робочих місць. Міста на кшталт Берліна, Лондона чи Києва активно інвестують у розвиток креативних хабів, залучаючи таланти,

¹ Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні EACEA не можуть нести за них відповідальність.

підприємців та інвесторів, а бізнес дедалі частіше використовує дизайн-мислення, сторітелінг і емоційний маркетинг як джерело конкурентних переваг.

Таким чином, структурні зміни в економіці закономірно ведуть до зростання ролі креативної економіки, яка поєднує інновації, культуру та підприємництво. Далі буде розглянуто, як ці процеси реалізуються на практиці та які нові можливості вони відкривають для міст, бізнесу й суспільства.

1. СТРУКТУРНІ ЗМІНИ В ЕКОНОМІЦІ

1.1. Поняття та сутність структурних змін

Структурні зміни в економіці — це довгострокові трансформації економічної системи, які призводять до зміни співвідношення між основними секторами господарства (сільське господарство, промисловість, сфера послуг), структурою зайнятості, використовуваними технологіями та моделями виробництва.

До ключових характеристик структурних змін належать: їхній довготривалий характер (тривалість від кількох десятиліть до століть); зв'язок із переходом від однієї економічної моделі до іншої; суттєвий вплив на ринок праці, бізнес-середовище та роль окремих галузей; визначальний вплив на рівень добробуту населення та конкурентоспроможність держави.

Показовим прикладом структурних змін є перехід від індустріальної економіки, заснованої на фабричному виробництві, до цифрової економіки, де провідну роль відіграють технологічні компанії та ІТ-сектор.

1.2. Причини структурних змін в економіці

Структурні трансформації формуються під впливом комплексу взаємопов'язаних факторів.

Науково-технічний прогрес відіграє провідну роль у зміні економічних структур. Розвиток автоматизації, роботизації та штучного інтелекту змінює традиційні моделі виробництва та характер зайнятості. Так, впровадження роботизованих систем скорочує потребу в некваліфікованій праці, водночас створюючи попит на фахівців із програмування, аналізу даних і технічного обслуговування.

Глобалізація сприяє перерозподілу виробничих потужностей і капіталу між країнами. Компанії дедалі частіше переносять виробництво до регіонів із нижчими витратами, тоді як розвинені економіки зосереджуються на інноваційних і сервісних секторах. Класичним прикладом є роль Китаю як «фабрики світу» та орієнтація США й країн ЄС на високотехнологічні галузі.

Зміна споживчих уподобань також є важливим чинником структурних зрушень. Сучасні споживачі віддають перевагу персоналізованим, цифровим та екологічно відповідальним продуктам і послугам. Це, зокрема, призвело до трансформації медіаринку під впливом стримінгових сервісів, таких як Netflix і Spotify.

Ресурсне виснаження та екологічні виклики змушують економіки переходити до сталих моделей розвитку. Активно розвиваються відновлювані джерела енергії, електромобільність і технології зеленого водню, що змінює структуру енергетики та транспорту.

Демографічні зміни — старіння населення в розвинених країнах та урбанізація — впливають на попит на медичні, соціальні та цифрові послуги. Це стимулює розвиток нових секторів, зокрема HealthTech і дистанційної медицини, а також сприяє концентрації креативного класу у великих містах.

Економічні та фінансові кризи виступають каталізаторами структурних змін. Так, пандемія COVID-19 суттєво прискорила цифровізацію, поширення дистанційної роботи та розвиток електронної комерції.

1.3. Основні етапи економічної трансформації

Історичний розвиток економіки відбувався через кілька ключових етапів.

Аграрне суспільство (до XVIII століття) характеризувалося домінуванням сільського господарства, ручної праці та натурального господарства, де економічний розвиток безпосередньо залежав від землі та природних ресурсів.

Індустріальне суспільство (XIX–XX століття) сформувалося внаслідок промислових революцій. Масове виробництво, розвиток фабрик і транспортної інфраструктури сприяли урбанізації та глибоким соціальним змінам.

Постіндустріальне суспільство (XXI століття) базується на знаннях, інформації та послугах. У ньому зростає роль автоматизації, цифрових технологій і креативної економіки, тоді як значення фізичної праці поступово зменшується.

1.4. Вплив глобалізації та цифровізації на сучасну економіку

Глобалізація та цифровізація є визначальними чинниками сучасних структурних змін.

Глобалізація сприяє зростанню міжнародної торгівлі, мобільності капіталу та інтеграції фінансових ринків. Водночас вона посилює взаємозалежність економік, унаслідок чого кризи, торговельні конфлікти або регуляторні зміни в одній країні швидко поширюються на інші. Глобальні ланцюги постачання стають ключовим елементом економічної стабільності.

Цифровізація радикально трансформує економічні процеси, створюючи нові бізнес-моделі та галузі. Цифрові платформи, електронна комерція, штучний інтелект, Big Data та блокчейн змінюють способи виробництва, управління та споживання. Вони дозволяють знижувати витрати, підвищувати ефективність і розширювати доступ до послуг, водночас змінюючи структуру зайнятості та вимоги до професійних навичок.

2. ТРИСЕКТОРНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІКИ: РОЗВИТОК, СТРУКТУРА ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

2.1. Сутність та концептуальні засади трисекторної моделі

Трисекторна модель економіки була сформульована в середині XX століття англійським економістом і статистиком Коліном Кларком та французьким економістом і соціологом Жаном Фурастьє. Вона пояснює процеси структурних змін в економіці через перерозподіл виробництва та зайнятості між трьома основними секторами господарства.

Згідно з цією моделлю:

- первинний сектор (сільське господарство та видобуток природних ресурсів) домінує на ранніх етапах економічного розвитку;
- вторинний сектор (промисловість і переробка) розвивається внаслідок індустріалізації;
- третинний сектор (сфера послуг) стає провідним у постіндустріальному суспільстві.

Модель ілюструє закономірний перехід від домінування одного сектора до іншого під впливом технологічного прогресу, зростання продуктивності праці та зміни соціально-економічних потреб населення.

2.2. Первинний сектор: роль та еволюція

Первинний сектор охоплює галузі, пов'язані з безпосереднім використанням природних ресурсів. До нього належать: сільське господарство (рослинництво і тваринництво); лісове господарство; рибальство; видобуток корисних копалин (нафта, газ, вугілля, метали тощо).

В аграрних суспільствах первинний сектор становив основу економіки та забезпечував більшу частину зайнятості населення. Проте зі зростанням рівня механізації, автоматизації та впровадження інновацій його відносне значення в розвинених країнах поступово зменшувалося.

Історична еволюція первинного сектора демонструє чітку тенденцію: у XIX столітті більшість населення працювала в сільському господарстві; у XX столітті індустріалізація сприяла міграції робочої сили до міст; у сучасний період розвиток «розумного» фермерства та агротехнологій значно скорочує потребу у великій кількості працівників.

2.3. Вторинний сектор: індустріалізація та деіндустріалізація

Вторинний сектор охоплює галузі, що займаються переробкою сировини та виробництвом готової продукції. До нього належать: промисловість (металургія, машинобудування, хімічна промисловість); будівництво; переробні галузі (харчова, текстильна, нафтопереробна).

Цей сектор відіграв ключову роль у формуванні індустріального суспільства, сприяючи урбанізації, створенню масових робочих місць та зростанню експортного потенціалу держав.

У другій половині XX століття розвинені країни почали переходити до етапу деіндустріалізації, що проявлялося у перенесенні виробничих потужностей до країн, які розвиваються (Китай, Індія, В'єтнам). У сучасних умовах автоматизація, роботизація та використання штучного інтелекту додатково зменшують частку зайнятих у промисловості, змінюючи її структуру.

2.4. Третинний сектор: домінування сфери послуг

Третинний сектор охоплює широкий спектр послуг, спрямованих на задоволення потреб населення та бізнесу. До його основних складових належать: фінансові та банківські послуги; освіта й наука; торгівля, включно з електронною комерцією; охорона здоров'я; креативні індустрії (дизайн, кіно, реклама, музика, IT).

У постіндустріальних країнах саме третинний сектор формує основну частину валового внутрішнього продукту та зосереджує найбільш високооплачувані професії. Сучасні тенденції розвитку цього сектора включають цифровізацію бізнесу, поширення дистанційної роботи, фрілансу та зростання ролі креативної економіки.

2.5. Формування четвертинного сектора економіки

У сучасних дослідженнях дедалі частіше виділяють четвертинний сектор, який зосереджується на виробництві знань та інновацій. До нього належать: наукові дослідження

та розробки (R&D); інформаційні технології, штучний інтелект, Big Data, блокчейн; стартапи та інноваційне підприємництво; аналітичні та консалтингові послуги.

Четвертинний сектор базується на висококваліфікованій праці та визначає довгострокову конкурентоспроможність економік. Яскравими прикладами є Кремнієва долина у США, стартап-екосистема Ізраїлю та динамічний розвиток ІТ-індустрії в Україні.

2.6. Секторальна структура економіки Польщі та України

Для аналізу секторальної структури економіки України та Польщі використовується класифікація секторів, прийнята в Європейському Союзі, та КВЕД 2010.

У структурі економіки України чітко виокремлюються три сектори:

Сектор I — аграрна сфера (секція A);

Сектор II — індустріальні види діяльності (секції B–F);

Сектор III — сервісні галузі (секції G–S), що охоплюють торгівлю, транспорт, інформацію та телекомунікації, фінанси, освіту, охорону здоров'я, культуру та креативні індустрії.

Аналіз валової доданої вартості свідчить, що вартісні показники всіх трьох секторів у цілому зростали, за винятком окремих кризових періодів. Світова фінансова криза 2008–2009 рр. суттєво вплинула на вторинний сектор, тоді як політична криза 2013–2014 рр. негативно позначилася на секторах II та III. Водночас аграрний сектор виявився найбільш стійким до кризових явищ.

До 2009 року динаміка змін відповідала постіндустріальній траєкторії розвитку — зі зростанням частки сфери послуг. Проте з 2010 року ці тенденції змінилися: зросла частка первинного сектора, тоді як зростання третинного сектора сповільнилося, що суперечить класичній моделі постіндустріального розвитку.

3. КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ЧАСТИНА ТРЕТИННОГО СЕКТОРУ

3.1. Сутність та ключові характеристики креативної економіки

Креативна економіка — це економічний сектор, що базується на інтелектуальній діяльності, творчості та інноваціях. Основними ресурсами тут виступають знання, креативність та культурний капітал. Цей сектор відображає сучасні тенденції постіндустріального розвитку та розширює традиційну модель третинного сектору послуг.

До ключових характеристик креативної економіки належать:

- Орієнтація на створення унікального продукту з культурною чи естетичною цінністю;
- Поєднання технологій, мистецтва та підприємництва;
- Глобалізація: можливість продажу цифрового контенту у всьому світі;
- Висока залежність від цифрових платформ (YouTube, Spotify, TikTok, Behance, Instagram);
- Гнучкі моделі праці: фріланс, дистанційна робота, стартапи.

Креативна економіка формує робочі місця для молоді, сприяє розвитку малих бізнесів, формує національний бренд (приклад: К-поп у Південній Кореї) та стимулює культурний туризм (Берлін, Лондон, Київ).

3.2. Економічні показники креативної економіки в Україні

Валовий внесок креативних індустрій (KI) України зростає швидкими темпами.

ВДВ КІ: 2018 р. — 97 млрд грн (3,9% загальної доданої вартості), 2019 р. — 117,2 млрд грн (3,95%).

Основні види діяльності за ВДВ: комп'ютерне програмування (43%), рекламні агентства (12%), консультування з питань інформатизації (10%), телебачення (9%), виробництво кіно та відео (4%), розміщення реклами (4%).

Кількість суб'єктів господарювання: 2019 р. — 205,5 тис., 2018 р. — 175,2 тис., 2013 р. — 97 тис.; більшість у сфері комп'ютерного програмування (59%).

Зайнятість: 2019 р. — 352 тис. осіб (3,8% зайнятих), найбільше в комп'ютерному програмуванні (42%), консультуванні (11%), рекламних агентствах (9%), архітектурі (5,4%) та телебаченні (4,7%).

3.3. Креативні індустрії у світі

Польща: КІ створює 6,3% ВДВ; 2018 р. — 32,4 млрд USD, 117,2 тис. фірм (98,9% — мікробізнес); зайнятість — 242 тис. (2,4%).

Німеччина: ККІ — музика, книги, кіно, телебачення, дизайн, архітектура; 2018 р. — ВДВ 105 млрд євро (3,3%), зайнятість — 1,696 млн (3,5%).

Велика Британія: КІ — ІТ, ПЗ, кіно, телебачення, реклама, видавництво, музика, дизайн, мода; ВДВ 5,8% (111,7 млрд фунтів), зайнятість — 2 млн (6,2%).

3.4. Взаємозв'язок креативної та цифрової економіки

Креативна економіка активно інтегрується з цифровими технологіями:

- Big Data та ІІІ у мистецтві та маркетингу (ChatGPT, MidJourney, DALL·E);
- Блокчейн та NFT для цифрового мистецтва;
- Метавсесвіти як платформи для виставок та івентів;
- Монетизація контенту через Patreon, Twitch, OnlyFans;
- VR/AR у геймдеві, освіті та галереях.

Приклади: ринок відеоігор (\$200 млрд у 2023 р.), українська GSC Game World (S.T.A.L.K.E.R.), NFT-продажі (Beeple \$69 млн), Ukrainian NFT-community.

3.5. Вплив креативної економіки на міське середовище та культуру

Креативна економіка сприяє трансформації міст:

- Формування кластерів та хабів: Shoreditch (Лондон), Kreuzberg (Берлін), Unit.City, Арт-завод Платформа (Київ);
- Ревіталізація будівель: Pompidou (Париж), M17 (Київ), Tate Modern (Лондон);
- Культурний туризм: street-art фестивалі, музичні події, фестивалі світла;
- Креативна урбаністика: смарт-архітектура, VR/AR-простори, естетика міського середовища.

Приклад: Барселона — інтеграція мистецтва (архітектура Гауді, дизайн метро) у міську інфраструктуру.

Smart City Index 2024 демонструє, що технології та креативність підвищують якість життя в містах (Цюрих, Осло, Лондон, Сінгапур).

4. РОЛЬ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

4.1. Нові бізнес-моделі та джерела доходу

Креативні індустрії трансформують традиційні економічні моделі, пропонуючи інноваційні підходи до монетизації творчого продукту. Основні бізнес-моделі включають:

- Фріланс та аутсорсинг – робота художників, дизайнерів, музикантів, розробників.
- Краудфандинг та підписні сервіси (Kickstarter, Patreon, OnlyFans).
- Ліцензування та роялті – музика, відео, мистецтво.
- Прямий продаж через цифрові платформи (Etsy, Behance, Gumroad).
- NFT та блокчейн-технології – продаж цифрового контенту.
- Freemium-модель – безкоштовний доступ з платними функціями (ігри, додатки).
- Стрімінгові сервіси – підписка на контент (Spotify, Netflix, Apple Music).

Приклади трансформації бізнес-моделей:

- Музична індустрія: від продажу CD до стрімінгових платформ.
- Кіноіндустрія: Netflix і Disney+ замість традиційних кінотеатрів.
- Дизайн: продаж цифрових продуктів через онлайн-маркетплейси.

4.2. Креативний клас

Концепцію креативного класу запропонував Річард Флорида у книзі “The Rise of the Creative Class” (2002).

Хто входить до креативного класу?

- Суперкреативна еліта – вчені, митці, дизайнери, інженери, музиканти.
- Креативні професіонали – аналітики, юристи, маркетингологи, IT-фахівці.
- Основні ідеї Флориди:

- Креативний клас є рушієм економічного розвитку міст і країн.
- Творчі професії приваблюють стартапи, інвестиції та технологічні компанії.

Для розвитку креативної економіки важливе середовище 3Т:

Talent – залучення креативних людей.

Technology – підтримка інноваційних індустрій.

Tolerance – відкритість до нових ідей та культурного розмаїття.

Приклади міст з високою концентрацією креативного класу:

- Берлін (Німеччина): стартапи, мистецтво, музика; хаби Kühlhaus Berlin, Factory Berlin.
- Лондон (Велика Британія): Shoreditch, Hackney; підтримка держави через гранти.
- Лісабон (Португалія): хаби LxFactory, Village Underground; цифрові кочівники.
- Київ (Україна): IZONE, Unit.City, Art Zavod Platforma; вплив вуличної культури.
- Нью-Йорк (США): Brooklyn, SoHo; медіа, мода, музика.
- Амстердам (Нідерланди): A Lab, B. Amsterdam; дизайн, анімація, IT.
- Барселона (Іспанія): Palo Alto, MOB; поєднання мистецтва та технологій.
- Токіо (Японія): Shibuya, Akihabara, Harajuku; геймдев, анімація, мода.

Фактори високої концентрації креативного класу:

- Доступність простору для роботи (коворкінги, студії, хаби).
- Відкрита культура та толерантне середовище.
- Державна або приватна підтримка (гранти, фінансування стартапів).
- Розвинена інфраструктура (інтернет, транспорт, податкова система).
- Співпраця бізнесу, уряду та креативних ініціатив.

4.3. Інтелектуальна власність та авторське право

Авторське право та інтелектуальна власність є ключовими для креативної економіки: захищають творчі ідеї та продукти; дають можливість отримувати роялті та ліцензійні доходи; стимулюють інновації через патенти та торгові марки.

Основні форми інтелектуальної власності:

- Авторське право – музика, книги, фільми, програмний код
- Патенти – винаходи та інноваційні технології
- Товарні знаки – бренди, логотипи, унікальні візуальні елементи
- Комерційні таємниці – бізнес-моделі, алгоритми, рецепти.

Виклики цифрової епохи:

- Піратство контенту (музика, фільми, софт).
- Проблеми верифікації права власності.
- Штучний інтелект і авторство – питання володіння контентом, згенерованим ШІ.

Приклади:

Музична індустрія: виплати від стрімінгових платформ (Spotify – 0,003\$ за 1 прослуховування).

Голлівудські сценаристи проти ChatGPT: страйк 2023 року через загрозу автоматизації сценаріїв ШІ.

5. КРЕАТИВНІ ХАБИ ЯК КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ

Креативний хаб – це простір, який об'єднує митців, підприємців, стартапи та активістів для спільної роботи, обміну ідеями та розвитку інноваційних проєктів.

Основні функції хабів:

— **Коворкінг-простір:** спільні офіси, студії та майстерні для творчої та підприємницької діяльності.

— **Нетворкінг і колаборація:** можливість знайти партнерів, обмінюватися знаннями та спільно реалізовувати проєкти.

— **Освіта та акселерація:** тренінги, менторство, підтримка стартапів і нових підприємств.

— **Платформа для стартапів:** допомога молодим компаніям у запуску та розвитку.

— **Культурний та соціальний розвиток:** мистецькі події, виставки, фестивалі та соціальні ініціативи.

Приклади успішних креативних хабів

— Station F (Париж, Франція): найбільший у світі стартап-хаб. 34 000 м², понад 1 000 стартапів, партнерство з Facebook і Microsoft.

— Impact Hub (70+ міст): фокусується на соціальних інноваціях, сталому розвитку та підтримці місцевих проєктів.

— A Lab (Амстердам): колишній лабораторний корпус, який став місцем для митців, IT-розробників та урбаністів.

— IZONE (Київ, Україна): один із провідних арт-хабів України; простір для митців, дизайнерів та IT-стартапів; регулярні виставки та воркшопи.

Історія ревіталізації: Наприклад, арт-простір «Ізоляція» в Донецьку був створений на базі закинутого заводу. Через війну його команда перемістилася до Києва і створила новий хаб IZONE, який став важливим культурним та економічним майданчиком.

Вплив креативних хабів на міста та економіку

- Економічне зростання: створюють нові робочі місця у сфері культури, ІТ і дизайну
- Залучення інвестицій: підтримка від держави та міжнародних фондів
- Інноваційне середовище: синергія бізнесу, культури та технологій
- Ревіталізація територій: перетворення заводів та покинутих приміщень у сучасні креативні простори
- Зміцнення локальних спільнот: інтеграція культури, бізнесу та технологій у життя міста.

6. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКИНУТИХ ПРОСТОРІВ У КРЕАТИВНІ ЦЕНТРИ

Занедбані простори можуть стати новим осередком культури, бізнесу та економіки в місті. Їхня трансформація часто є частиною ширшої стратегії урбаністичного розвитку та ревіталізації міських територій. Відновлення старих фабрик, складів, електростанцій або кінотеатрів дозволяє не лише зберегти архітектурну спадщину, а й створити сучасні простори для роботи, навчання та творчості.

Причини для ревіталізації:

- Швидка урбанізація та потреба у нових функціональних просторах
- Зростаючий попит на креативні хаби, коворкінги та культурні майданчики
- Збереження архітектурної та історичної спадщини міста.

Основні етапи трансформації:

- 1) Ідентифікація потенційних об'єктів – вибір будівель, які мають потенціал для нового використання. Це можуть бути заводи, склади, електростанції, театри або кінотеатри.
- 2) Юридичне врегулювання – узгодження прав власності та отримання дозволів на реконструкцію.
- 3) Фінансування – залучення інвестицій, грантів або партнерів із приватного сектору.
- 4) Проєктування та адаптація простору – переосмислення функціональності будівлі під потреби сучасних користувачів.
- 5) Запуск і розвиток – організація подій, підтримка місцевих креативних спільнот та залучення нових учасників.

Типові моделі трансформації:

- Фабрики та заводи → арт-кластери (наприклад, The Custard Factory у Лондоні).
- Промислові склади → креативні хаби (LX Factory у Лісабоні).
- Покинуті кінотеатри та вокзали → культурні центри (Berghain у Берліні).

Приклади трансформацій

В Україні багато старих промислових об'єктів знайшли нове життя.

- IZONE (Київ): колишні доки перетворено на креативний простір для митців, дизайнерів та стартапів. Тут проходять лекції, воркшопи, виставки та культурні події.
- KIVSH (Львів): колишній завод “Автонавантажувач” перетворюють у сучасний креативний центр. Першими відкритими об'єктами стали чотири будівлі австрійського періоду, де розташовані офіси компаній креативних індустрій, великий коворкінг, спортклуб, кафе-кондитерська та салон краси.
- Lem Station та Фабрика повидла (Львів): старі промислові об'єкти стали арт-просторами та хабами для креативних команд.

У Польщі прикладом успішної ревіталізації є місто Лодзь. Колись промисловий центр з великою кількістю текстильних фабрик, Лодзь зазнав економічного спаду у 1990-х роках, коли багато підприємств закрилися, а мешканці виїжджали. Завдяки підтримці Європейського Союзу та місцевих ініціатив занедбані фабрики перетворюють на культурно-ділові центри.

Наприклад, колишня фабрика Ізраїля Познанського стала культурно-діловим простором **Мануфактура**, де розташовані музеї, магазини, ресторани, паби, а також відкриті майданчики для сезонних заходів, таких як ковзанка взимку та імпровізований пляж влітку.

Світові приклади:

— Berghain (Берлін): колишня електростанція перетворена на всесвітньо відомий нічний клуб, який приваблює музикантів, туристів і фотографів.

— The Custard Factory (Лондон): фабрика з виробництва заварного крему стала хабом для дизайнерів, стартапів та митців, зберігаючи історичний фасад.

— LX Factory (Лісабон): колишня текстильна фабрика перетворена на центр культури та бізнесу, що об'єднує художні студії, галереї, кафе та концертні майданчики.

Попри успішні приклади, трансформація закинутих будівель стикається з певними труднощами.

Юридичні бар'єри:

— Багато об'єктів мають невизначених або численних власників

— Старі будівлі можуть мати статус культурної спадщини, що ускладнює реконструкцію

— Зміна функціонального призначення вимагає складної бюрократичної процедури.

Фінансові труднощі:

— Висока вартість реконструкції та обладнання

— Недостатнє державне фінансування та обмежені гранти

— Інвестори не завжди готові ризикувати у довгострокових проєктах.

Соціальні виклики:

— Гентрифікація – зростання оренди та витіснення локальних мешканців

— Конфлікти з громадою через зміну традиційного функціонування будівлі.

7. ВЗАЄМОДІЯ СЕКТОРІВ У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасний бізнес дедалі більше стикається з потребою інтеграції креативних підходів, щоб залишатися конкурентоспроможним. Традиційні галузі активно застосовують інновації в управлінні, маркетингу, розробці продуктів та послуг, адаптуючи творчі ідеї під реальні потреби ринку.

Основні підходи до адаптації бізнесу:

— Інтеграція креативного дизайну – розробка продуктів, що відповідають сучасним трендам і вподобанням споживачів.

— Використання цифрових технологій – створення мобільних додатків, вебсайтів, автоматизація процесів.

— Нова маркетингова стратегія – креативні кампанії, просування через соціальні мережі та цифрові платформи.

— Підвищення ефективності за допомогою творчих рішень – оптимізація виробничих і управлінських процесів нестандартними підходами.

Приклад: Компанії, як **Nike** чи **Coca-Cola**, активно використовують дизайнерські та рекламні інновації. Вони залучають художників, дизайнерів і стартапи для створення нових продуктів, послуг та маркетингових стратегій, що дозволяє залишатися актуальними для споживачів.

Одним із ключових факторів розвитку сучасної економіки є взаємодія між науковими, технологічними та креативними секторами. Така синергія дозволяє створювати інноваційні продукти та послуги, які змінюють ринок, збагачують суспільство новими ідеями та стимулюють розвиток різних галузей.

Як наука і технології стимулюють креативність:

— Інноваційні продукти та послуги – технології дають змогу створювати не лише функціональні, а й емоційно забарвлені продукти (наприклад, інтерактивні інтерфейси).

— Розвиток креативних індустрій – поєднання штучного інтелекту (ШІ), віртуальної та доповненої реальності (VR, AR) з мистецтвом і дизайном відкриває нові форми культурного вираження.

— Культурні та наукові інновації – інтеграція мистецтва та науки у створенні інтерактивних експонатів, музеїв майбутнього та освітніх платформ.

Приклад: Використання ШІ для створення музики, комп'ютерного дизайну у моді або архітектурі демонструє ефективну інтеграцію технологій у творчі процеси.

Приклади успішних синергій

Синергія медіа та ШІ: Штучний інтелект допомагає медіаплатформам генерувати персоналізований контент, що підвищує залученість аудиторії. **Приклад:** системи типу Wordsmith або інші AI-генератори, які створюють новини, статті чи відеоконтент, адаптовані під інтереси користувачів.

Синергія архітектури та цифрових технологій: Цифрові інструменти, такі як **BIM-моделювання**, 3D-друк і VR/AR, радикально змінили підхід до архітектури. Вони дозволяють створювати складні та ефективні структури, а також тестувати проекти до їх реалізації.

Приклад: проєкт **ICON (США)** – будівництво будинків за допомогою 3D-друку.

Що об'єднує ці синергії:

- Використання передових технологій для покращення креативних процесів
- Створення інноваційних рішень, які змінюють правила гри в галузях
- Впровадження інновацій у традиційні бізнеси для підвищення їх ефективності та творчого потенціалу.

8. РОЛЬ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

Держава відіграє ключову роль у створенні сприятливого середовища для розвитку креативних індустрій. Це включає законодавчі ініціативи, фінансову підтримку та розвиток інфраструктури, що дозволяє креативним підприємствам розвиватися та конкурувати на глобальному ринку.

Основні механізми державної підтримки:

— Фінансування та гранти – підтримка стартапів, художників, дизайнерів та організацій, що працюють у сфері культури та мистецтва.

— Захист інтелектуальної власності – розробка законодавства для захисту авторських прав та інших форм інтелектуальної власності.

— Освітні програми та тренінги – професійні курси для розвитку креативних навичок у молоді та підприємців.

— Податкові пільги – знижки та пільгові ставки для компаній, що працюють у креативних індустріях.

Приклад: У Великій Британії уряд запровадив **Creative Industry Tax Relief (CITR)** – систему податкових пільг для кіновиробників, телевізійних студій, анімаційних компаній, розробників відеоігор, театрів та музичних проєктів.

Як працює CITR:

— Компанії отримують податкові пільги на основі витрат, понесених під час виробництва творчих проєктів.

—Пільга може складати до 25% від кваліфікованих витрат, що робить виробництво більш економічно вигідним.

—Це стимулює інвестиції, залучає нові проекти і підтримує інновації у цифрових медіа, анімації та відеоіграх.

Приклад успіху: Фільми «Шерлок Холмс» (2009) та «Гаррі Поттер» скористалися CITR для зниження виробничих витрат, що дозволило інвестувати більше ресурсів у творчу частину проекту.

Інвестиції є критично важливими для розвитку креативної економіки, оскільки створення нових продуктів і послуг часто потребує значних витрат.

Основні види інвестицій:

—Прямі інвестиції – вкладення бізнесу та венчурних фондів у стартапи та креативні проекти.

—Фінансування інфраструктури – розвиток креативних хабів, культурних центрів, кіностудій, галерей.

—Інвестиції в науку та технології – підтримка цифрових інновацій, таких як VR/AR чи ШІ, для креативних індустрій.

Приклад: У Південній Кореї держава активно інвестує в **Hallyu** (Корейську хвилю), підтримуючи музичну індустрію (К-поп), телесеріали (К-драми), кіно, моду та гастрономію.

Ефективне партнерство між державою, бізнесом і громадськими організаціями сприяє сталому розвитку креативних індустрій.

Типи партнерств:

—Державне-приватне партнерство – спільні інвестиції в інфраструктуру, підтримка креативних кластерів та культурних проектів.

—Партнерства з громадськими ініціативами – програми, що забезпечують доступ креативних індустрій до ресурсів і знань.

—Міжнародні партнерства – спільні проекти та залучення іноземних інвесторів і культурних організацій.

Приклади: **Creative Europe** – програма ЄС, що фінансує міжнародні культурні проекти, підтримує мобільність митців, інноваційні форми мистецтва та розвиток креативного підприємництва. **Station F (Франція)** – найбільший стартап-хаб світу, що об'єднує уряд, бізнес та стартапи для розвитку інновацій у креативних індустріях. Понад 1 000 стартапів і 30 програм підтримки від великих компаній (Facebook, Google, L'Oréal). Житловий комплекс для підприємців, інфраструктура для роботи та заходів, доступ до менторів та інвесторів.